

Nr 131

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statlig medverkan vid fastställande av anställnings- eller arbetsvillkor för vissa arbetstagare hos kommun eller annan allmän inrättning; given Stockholms slott den 26 april 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Hans Gustafsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen skall besluta om statlig medverkan vid fastställande av anställnings- eller arbetsvillkor för vissa arbetstagare hos kommun eller annan allmän inrättning. Förslaget föranleds närmast av att övergångsbestämmelsen till lagen den 3 december 1965 (nr 576) om ställföreträdare för kommun vid vissa avtalsförhandlingar m. m. upphör att gälla vid utgången av år 1967.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 26 april
1967.*

N ä r v a r a n d e:

Statsråden STRÄNG, LANGE, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING,
PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL,
ODHNOFF, WICKMAN.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Gustafsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *statlig medverkan vid fastställande av anställnings- eller arbetsvillkor för vissa arbetstagare hos kommun eller annan allmän inrättning* och anför.

Inledning

Genom den nya lagstiftning om de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt som trädde i kraft den 1 januari 1966 (prop. 1965: 60, KL²U 1, rskr 267, SFS 1965: 274—284) fick kommunaltjänstemän liksom övriga offentliga tjänstemän rätt att genom sina organisationer förhandla om lön och andra ekonomiska villkor och att sluta kollektivavtal om dessa.

Före förhandlingsrättsreformen gällde enligt riksdagens beslut statlig löne- och pensionsreglering för ett betydande antal kommunala och andra icke-statliga tjänstemän, t. ex. rektorer och lärare vid olika icke-statliga skolor, församlingspräster, kyrkomusiker samt vissa tjänstemän vid hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser. Deras förmåner reglerades liksom statstjänstemännens i offentligrättslig ordning genom avlönings-, rese- och pensionsreglementen som utfärdats med stöd av riksdagens beslut eller genom andra bestämmelser eller beslut som meddelats av Kungl. Maj:t eller statlig myndighet. Sistnämnda bestämmelser och beslut byggde i stor utsträckning på bemyndiganden som intagits i respektive reglementen eller som lämnats av riksdagen genom särskilda beslut.

För nämnda kategori icke-statliga tjänstemän liksom för statstjänstemän fördes förhandlingar om de ekonomiska anställningsvillkoren mellan företrädare för civildepartementet under civilministerns ledning och tjänstemannaorganisationerna. Överenskommelserna träffades regelmässigt under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande. Sedan riksdagen godkänt en överenskommelse utfärdade Kungl. Maj:t de författningar och

meddelade de beslut i övrigt som behövdes för att genomföra överenskomsten.

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1965: 77, SU 106, rskr 296) inrättades den 1 juli 1965 statens avtalsverk med uppgift att handha huvuddelen av den förhandlingsverksamhet som tidigare bedrivits i civildepartementet eller hos olika statliga myndigheter.

icke-statliga tjänstemän inom det statligt reglerade området liksom tjänstemän inom den icke reglerade kommunala förvaltningen omfattas fr. o. m. den 1 januari 1966 av kommunaltjänstemannalagen den 3 juni 1965 (nr 275). Frågan om avtalsverkets behörighet att förhandla om villkoren för förstnämnda tjänstemän behandlades i prop. 1965: 77. I propositionen uttalades att avtalsverkets förhandlingar beträffande icke-statliga arbetstagare borde kunna utmyнна i kollektivavtal som var bindande för arbetsgivaren. Avtalsverkets behörighet att företräda andra arbetsgivare än staten borde anges i lag. Under riksdagsbehandlingen gjordes inga erinringar mot dessa uttalanden.

Förslag till lagstiftning i ämnet lades fram i prop. 1965: 153 (KU 43, rskr 390). Sedan riksdagen hade bifallit förslaget, utfärdades *lagen den 3 december 1965 (nr 576) om ställföreträdare för kommun vid vissa avtalsförhandlingar m. m.* (i det följande benämnd ställföreträdarlagen).

Ställföreträdarlagens tillämpningsområde

Enligt 1 § ställföreträdarlagen skall statens avtalsverk i vissa fall på kommuns eller annan icke-statlig arbetsgivares vägnar föra förhandling samt sluta och uppsäga kollektivavtal om anställnings- eller arbetsvillkor eller på annat sätt enhetligt reglera sådant villkor. Med kommun likställs i lagen landstingskommun, municipalsamhälle, kommunalförbund, tingslag, församling, kyrklig samfällighet, skogsvårdsstyrelse, hushållningssällskap, allmän försäkringskassa och annan allmän inrättning. Kungl. Maj:t kan förordna att bestämmelse i lagen om statens avtalsverk i stället skall gälla Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:t eller, efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, avtalsverket får vidare överlämna till annan statlig myndighet eller till arbetsgivaren att handlägga fråga som enligt lagen ankommer på avtalsverket.

Lagen är tillämplig endast i fråga om anställnings- eller arbetsvillkor som får bestämmas genom avtal. Beträffande arbetstagare som är tjänstemän begränsas det avtalsbara området genom 2 § andra stycket kommunaltjänstemannalagen.

För tillämpning av ställföreträdarlagen förutsätts vidare att fråga är om anställnings- eller arbetsvillkor som enligt lag eller särskilt beslut av riksdagen skall fastställas under medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Av prop. 1965: 153 framgår att olika lösningar övervägts när det gällt att bestämma kretsen av de arbetstagare hos kommun eller annan offentlig arbetsgivare i fråga om vilka avtalsverket skall företräda arbetsgivaren. En alternativ lösning till den som används i lagen var en uppräknig av de ifrågavarande arbetstagarna på samma sätt som skett t. ex. i det tidigare gällande allmänna avlöningsreglementet. En sådan uppräknig ansågs dock förenad med vissa olägenheter framför allt eftersom lagen då ofta skulle behöva ändras.

Beträffande den lösning av avgränsningsproblemet som används i lagen anfördes i propositionen bl. a. följande.

Föreskrift i lag om medverkan av Kungl. Maj:t eller statlig myndighet vid fastställande av anställningsvillkor förekommer endast undantagsvis. Med särskilt beslut av riksdagen om sådan medverkan avses bl. a. det fall att riksdagen som villkor för statsbidrag till icke-statlig offentlig verksamhet uppställt, att arbetstagares anställningsvillkor skall fastställas under medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. Avsikten är alltså inte att avtalsverket skall utöva förhandlingsrätten för alla arbetsgivare som uppbär statsbidrag. Endast om riksdagen föreskrivit, att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer skall medverka vid reglering av anställningsvillkoren, får avtalsverket befogenhet att företräda arbetsgivaren.

Intill den 1 januari 1968 är ställföreträdarlagen enligt en övergångsbestämmelse tillämplig även på annat anställnings- eller arbetsvillkor för arbetstagare hos kommun eller därmed likställd arbetsgivare än som avses i 1 § första stycket lagen, om villkoret får bestämmas genom avtal och närmast före den 1 januari 1966 reglerats genom bestämmelse som meddelats av Kungl. Maj:t eller statlig myndighet.

Övergångsbestämmelsen tillkom enligt prop. 1965: 153 (s. 20) mot bakgrund av att 1 § lagen ej träffade alla de kategorier av icke-statliga arbetstagare, vars anställningsvillkor reglerades genom statliga bestämmelser närmast före lagens ikraftträdande. Medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer vid fastställandet av anställnings- eller arbetsvillkor var sålunda icke föreskriven för alla dessa kategorier vare sig enligt lag eller enligt särskilt beslut av riksdagen.

I nyssnämnda proposition (s. 37) framhålls beträffande övergångsbestämmelsens tillämplighet på pensionsområdet att bestämmelsen ej blir tillämplig när anslutningen till det statliga pensionssystemet inte innebär en reglering av anställnings- eller arbetsvillkor rörande pension utan endast har karaktären av pensionsförsäkring.

Lagbestämmelser och riksdagsbeslut som avses i 1 § ställföreträdarlagen

Föreskrifter i lag eller särskilda riksdagsbeslut om medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer vid fastställandet av anställnings- eller arbetsvillkor för icke-statliga arbetstagare finns alltså endast beträffande ett fåtal kategorier arbetstagare.

Lagbestämmelser av angivna innebörd meddelas i 2 § lagen den 27 juni 1947 (nr 275) om kyrkomusiker, 44 § ecklesiastika boställsordningen den 30 augusti 1932 (nr 400), 4 och 7 §§ förordningen den 3 juni 1960 (nr 267) angående skogsvårdsstyrelser och 18 kap. 13 § lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring. Föreskrifterna avser kyrkomusiker, skogsbiträden hos pastorat, personal hos skogsvårdsstyrelserna respektive vissa befattningshavare hos de allmänna försäkringskassorna. Samtliga stadganden erhöll ändrad lydelse från och med den 1 januari 1966 samtidigt med att ställföreträdarlagen trädde i kraft (prop. 1965:153, KU 43, rskr 390, prop. 1965:175, L²U 79, rskr 402).

Tidigare beslut av riksdagen om att föra in icke-statliga arbetstagargrupper under statlig löne- eller pensionsreglering har vid tillkomsten av ställföreträdarlagen inte ansetts medföra att lagen blir tillämplig på dessa grupper. Beslut av riksdagen om sådan statlig medverkan som avses i 1 § lagen har emellertid meddelats beträffande arbetstagare inom vissa icke-statliga områden.

Riksdagen har sålunda år 1963 fattat principbeslut (prop. 1963:157, SU 147, rskr 335) om att staten skall inträda som avtalsslutande part i fråga om löne- och pensionsförmåner för de apoteksanställda.

Riksdagen har vidare under lagens giltighetstid beslutat om medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer vid fastställande av anställnings- och avlöningsvillkor för rektorer och lärare vid kommunala gymnasier och fackskolor (prop. 1966:74, SU 90, rskr 205), tjänstemän vid internationella institutet för freds- och konfliktforskning (prop. 1966:76, SU 88, rskr 203), rektorer och lärare vid Annetorpshemmet i Lund, Ulleråkers, S:t Lars och Vilhelmsro sjukhus samt skol- och yrkeshemmen på Salbohed och i Laxå (prop. 1967:1 bil. 7 s. 137, SU 5, rskr 5) samt vissa tjänstemän vid Bergsskolan i Filipstad (prop. 1967:1 bil. 10 s. 167, SU 8, rskr 8). Sistnämnda beslut avser tid fr. o. m. den 1 juli 1967 och innefattar att medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer utgör villkor för en förhöjning av statsbidraget till skolan. Samtliga här avsedda beslut har föranletts av förhållanden som inträffat efter lagens ikraftträdande. Besluten avser väsentligen grupper som ej omfattas av övergångsbestämmelsen till lagen.

I fråga om åtskilliga kategorier icke-statliga arbetstagare för vilka tidigare gällt statliga bestämmelser har lagbestämmelser eller riksdagsbeslut av den

innebörd som avses i 1 § lagen ej meddelats. Lagens tillämplighet och därmed avtalsverkets förhandlingsbehörighet grundar sig i dessa fall alltjämt på övergångsbestämmelsen till lagen.

Nuvarande reglering av anställnings- eller arbetsvillkor för vissa icke-statliga arbetstagare m. m.

Statens avtalsverk har med stöd av 1 § ställföreträdarlagen eller övergångsbestämmelsen till lagen förhandlat och slutit kollektivavtal om anställnings- eller arbetsvillkor för ett flertal grupper av arbetstagare hos kommuner och därmed likställda allmänna inrättningar.

Det huvudtal om förhandlingsordning m. m. mellan staten och statstjänstemännens huvudorganisationer som träffades den 29 december 1965 gäller förutom statens tjänstemannaområde även den del av det i kommunaltjänstemannalagen avsedda tjänstemannaområdet inom vilken statens avtalsverk företräder arbetsgivaren.

Anställnings- och arbetsvillkor för tjänstemän inom avtalsverkets förhandlingsområde regleras f. n. till övervägande delen genom tre avtal, nämligen allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän (AST), allmänt tjänsteförteckningsavtal beträffande statliga och vissa andra tjänster (ATF) och tjänsteförteckningsavtal beträffande vissa statliga och icke-statliga tjänster inom undervisningsväsendet, m. m. (TFU).

AST och antingen ATF eller TFU gäller för följande icke-statliga tjänstemän.

Lärare vid

realskollinjer inbyggda i folkskolan och statsunderstödda yrkesutbildningskurser för arbetslösa,

rektorer och lärare vid

statsunderstödda särskolor för psykiskt efterblivna, statsunderstödda epileptikerskolor, högre kommunala skolor (kommunala flickskolor, kommunala realskolor, praktiska kommunala realskolor och högre folkskolor), statsunderstödda folkhögskolor, kommunala fackskolor, privatskolor på vilka privatskolestadgan äger tillämpning och lantbrukets statsunderstödda yrkesskolor (lantbruksskolor, trädgårdsskolor och lanthushållsskolor),

rektorer och lärare vid

statsunderstödda kommunala och landstingskommunala yrkesskolor på vilka skolstadgan äger tillämpning, med undantag för sjuksköterskeskolor och för Hässleholms stads tekniska skola, Karlstads tekniska aftonskola, Katrineholms stads tekniska skola, Kristinehamns tekniska skola, Luleå stads tekniska aftonskola, Norrbottens tekniska skola, Norrköpings stads tekniska aftonskola, Stockholms stads tekniska aftonskola, Sundsvalls stads tekniska skola, Växjö stads tekniska aftonskola, Örebro stads tekniska aftonskola och Örnsköldsviks tekniska skola,

rektorer, studierektorer och lärare vid

kommunala gymnasier,

rektorer, studierektorer och lärare samt föreståndare och biträdande föreståndare vid elevhem vid

grundskolor, folkskolor och fortsättningsskolor,
skoldirektörer och biträdande skoldirektörer vid skolstyrelser utom i
Stockholm, Göteborg och Malmö,
domprostar, kyrkoherdar, komministrar och kyrkoadjunker samt där-
med likställda garnisons- och amiralitetspräster,
organister, biträdande kyrkomusiker, kyrkokantorer och skolkantorer i
kyrkomusikerdistrikt,
tjänstemän vid Nordiska och tekniska muséerna, skogsvårdsstyrelser
(skogsbruksskolor inbegripna) och internationella institutet för freds- och
konfliktforskning,
tjänstemän vid vanförestalter och Eugeniahemmet, till vilkas avlöning
statsbidrag utgår,
tjänstemän vid hushållningssällskap, till vilkas avlöning statsbidrag från
avlöningsanslag utgår.

Vissa förmånsområden regleras alltjämt i offentligrättslig ordning i av-
vaktan på att kollektivavtal kommer att träffas. Rese- och pensionsregle-
mentena med anslutande författningar gäller sålunda fortfarande. Ändringar
i dessa kan behöva göras med hänsyn till organisatoriska förhållanden. Så-
dana författningsändringar sker med stöd av riksdagens beslut. Detta gäl-
ler även i fråga om ändringar som innebär en utvidgning av pensionsregle-
mentets tillämpningsområde. Frågor om förmånernas avvägning behandlas
å andra sidan av de avtalslutande parterna i anslutning till förhandlingar
inom det kollektivavtalsreglerade området. Överenskommelser i sådana frå-
gor har i allmänhet utformats så att parterna enats om att avtalsverket skall
hos Kungl. Maj:t hemställa om författningsändringar av viss innebörd. De
grunder för författningsändringar som innefattas i sådan överenskommelse
underställs riksdagens löne delegation för godkännande på riksdagens vägnar.

Under ställföreträdarlagens giltighetstid har med stöd av riksdagens be-
slut tillämpningsområdet för den statliga personalpensioneringen ändrats
så att det kommit att omfatta vissa nya grupper av icke-statliga arbetstagare.
Ställföreträdarlagen gäller ej undantagslöst för dessa grupper.

Kollektivavtalsreglering av anställnings- eller arbetsvillkor har ej genom-
förts för alla de tjänstemän inom avtalsverkets förhandlingsområde, för
vilka möjlighet till en sådan reglering finns. Fortsatt offentligrättslig regle-
ring av de ekonomiska anställningsvillkoren förekommer även för icke-
statliga tjänstemän som omfattas av övergångsbestämmelsen till ställföre-
trädarlagen. Området är svåröverskådligt och någon sammanställning som
upptar dessa tjänstemän eller grupper av tjänstemän finns inte.

Av den tidigare lämnade översikten framgår att sådana tjänstemän vid
hushållningssällskap, till vilkas avlöning utgår statsbidrag från avlönings-
anslag, f. n. omfattas av AST. För dem gäller även ATF.

Frågan om hushållningssällskapens framtida organisation och ställning
är f. n. föremål för riksdagens prövning. I anslutning till principbeslut av

1965 års riksdag (prop. 100, JoU 17, rskr 256) har Kungl. Maj:t i prop. 1967: 74 lagt fram förslag angående de nya lantbruksnämndernas organisation m. m. Lantbruksnämnderna skall enligt principbeslutet ta över från hushållningssällskapen uppgifter som är av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering att de bör tas om hand av staten. De i prop. 1967: 74 framlagda förslagen innebär bl. a. att i princip all den personal hos hushållningssällskapen som nu handhar uppgifter, vilka skall övertas av de nya lantbruksnämnderna den 1 juli 1967, skall övergå till lantbruksnämnderna. Vissa övergångsanordningar föreslås emellertid.

Statsbidrag till avlöningskostnader kommer ej att utgå till de nya hushållningssällskapen. I prop. 1967: 74 framhålls beträffande sällskapens framtida uppgifter att det ankommer på sällskapen själva att dra upp riktlinjerna för verksamheten. Vidare förutsätts att sällskapen själva tar ställning till sin framtida organisationsform. I de fall sällskapen väljer att också i fortsättningen ha ställning som offentligrättsligt organ skall de ha stadgar som fastställs av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. Avsikten är att sällskap för vilket sådana stadgar gäller skall bibehållas vid vissa förmåner i skattehänseende, tjänstebrevsrätt m. m. Det föreslås att samtliga hushållningssällskap under en övergångstid fram till den 1 januari 1968 får behålla sin offentligrättsliga ställning utan att nya stadgar fastställs.

I prop. 1967: 74 förutsätts att anställningar som skall vara kvar vid hushållningssällskapen och dem närstående institutioner inte vidare bör vara inordnade under den statliga personalpensioneringen. För den som redan omfattas av denna pensionering föreslås emellertid möjlighet att erhålla en personlig pensionsrätt mot att huvudmannen svarar för hela kostnaden för pensioneringen.

Departementschefen

Före förhandlingsrättsreformen den 1 januari 1966 gällde enligt riksdagens beslut statlig löne- och pensionsreglering för ett betydande antal kommunala och andra icke-statliga tjänstemän. Förmånerna för dessa reglerades liksom för statstjänstemännen i offentligrättslig ordning. I viss utsträckning gäller detta alltjämt i avvaktan på att kollektivavtal kommer att träffas.

För den nämnda kategorin icke-statliga tjänstemän liksom för statstjänstemän fördes tidigare förhandlingar om de ekonomiska anställningsvillkoren mellan företrädare för civildepartementet under civilministerns ledning och tjänstemannaorganisationerna. Överenskommelserna underställdes riksdagen för godkännande, varefter Kungl. Maj:t utfärdade de författningar eller meddelade de beslut i övrigt som behövdes för att genomföra överenskommelserna.

I samband med förhandlingsrättsreformen flyttades med vissa undantag förhandlingsverksamhet som dittills bedrivits i civildepartementet över till

statens avtalsverk som ägde träffa kollektivavtal. Mot bakgrund av att den tidigare förhandlingsverksamheten avsett även villkoren för vissa icke-statliga arbetstagare ansågs det angeläget att avtalsverkets förhandlingar för sådana arbetstagare skulle kunna utmynna i kollektivavtal som var bindande för arbetsgivaren.

Genom ställföreträdarlagen som trädde i kraft den 1 januari 1966 fick avtalsverket befogenhet att förhandla samt sluta och uppsäga kollektivavtal på kommuns och vissa andra icke-statliga arbetsgivares vägnar och att även i övrigt företräda sådan arbetsgivare i vissa hänseenden. Med kommun likställs i lagen landstingskommun, municipalsamhälle, kommunalförbund, tingslag, församling, kyrklig samfällighet, skogsvårdsstyrelse, hushållnings-sällskap, allmän försäkringskassa och annan allmän inrättning. Kungl. Maj:t kan förordna att bestämmelse i lagen om statens avtalsverk i stället skall gälla Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:t eller, efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, avtalsverket får vidare överlämna till annan statlig myndighet eller till arbetsgivaren att handlägga fråga som enligt lagen ankommer på avtalsverket.

Enligt den huvudbestämmelse om lagens tillämpningsområde som meddelas i 1 § lagen gäller denna anställnings- eller arbetsvillkor som får bestämmas genom avtal och som enligt lag eller särskilt beslut av riksdagen skall fastställas under medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Intill den 1 januari 1968 är lagen enligt en övergångsbestämmelse tillämplig även på annat anställnings- eller arbetsvillkor för arbetstagare hos kommun eller därmed i lagen likställd arbetsgivare än som nyss sagts, om villkoret får bestämmas genom avtal och närmast före den 1 januari 1966 reglerats genom bestämmelse som meddelats av Kungl. Maj:t eller statlig myndighet.

Övergångsbestämmelsen tillkom med hänsyn till att huvudstadgandet i 1 § ej träffade alla de kategorier av icke-statliga arbetstagare, som avsetts skola falla inom avtalsverkets förhandlingsområde och vilkas anställningsvillkor reglerades genom statliga bestämmelser närmast före lagens ikraftträdande.

Under lagens giltighetstid har riksdagsbeslut om dess tillämpning meddelats beträffande villkoren för olika grupper icke-statliga arbetstagare. För åtskilliga kategorier av sådana arbetstagare är emellertid lagen tillämplig endast med stöd av övergångsbestämmelsen. I det övervägande antalet fall rör det sig här om kategorier, för vilka statlig löne- eller pensionsreglering redan före lagens tillkomst gällt enligt riksdagsbeslut.

Övergångsbestämmelsen upphör att gälla vid utgången av år 1967. Jag har funnit starka skäl tala för att frågan om lagens tillämplighet för avsedda grupper efter nämnda tidpunkt löses i ett sammanhang. Riksdagen behöver då ej ta ställning till särskilda framställningar beträffande arbetstagargrupper inom olika förvaltningsområden.

Anledning finns att vid frågans lösning uppmärksamma vissa förhållanden som ej kunde förutses vid lagens tillkomst. Vissa förmånsområden regleras alltjämt i offentlighetsrättslig ordning i avvaktan på att kollektivavtal i ämnet kommer att träffas. Rese- och pensionsreglementena med anslutande författningar gäller sålunda alltjämt. Frågor om förmånsändringar inom angivna områden upptas emellertid mellan avtalsparterna i anslutning till förhandlingar inom det kollektivavtalsreglerade området.

Ställföreträdarlagens övergångsbestämmelse anknyter till förekomsten av statliga bestämmelser vid utgången av år 1965. Tillämpningsområdet för den statliga personalpensioneringen har emellertid enligt riksdagens beslut ändrats under tiden därefter, vilket kommer till uttryck genom ändringar i pensionsförfattningarna. Beträffande vissa grupper som förts in under statlig personalpensionering efter utgången av år 1965 kan frågan om ställföreträdarlagens tillämplighet behöva lösas. Reglering genom statliga bestämmelser av ekonomiska anställningsvillkor för icke-statliga arbetstagare kan även i övrigt undantagsvis ha införts efter nämnda tidpunkt.

Jag vill i detta sammanhang erinra att jag, när förslaget till ställföreträdarlagen anmäldes, framhöll att övergångsbestämmelsen till lagen ej blir tillämplig i fall då anslutningen till det statliga pensionssystemet inte innebär en reglering av anställnings- eller arbetsvillkor rörande pension utan endast har karaktären av pensionsförsäkring. Lagens tillämplighet bör vara inskränkt på detta sätt även sedan övergångsbestämmelsen upphört att gälla.

Jag föreslår i anslutning till det anförda att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens beslut att avtalsbara anställnings- eller arbetsvillkor för arbetstagare hos kommun eller annan allmän inrättning, som avses i ställföreträdarlagen, från och med den 1 januari 1968 skall fastställas under medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer, om villkoret närmast dessförinnan omfattats av övergångsbestämmelsen till lagen eller, utan att så är fallet, reglerats genom statliga bestämmelser.

Jag utgår från att sådana frågor om tillämpning av ställföreträdarlagen, som kan uppkomma framdeles på grund av ändrade förhållanden, skall underställas riksdagen i de särskilda fallen.

Jag vill slutligen erinra att, om riksdagen bifaller de förslag angående de nya lantbruksnämndernas organisation m. m. som framlagts i prop. 1967: 74, det måste övervägas att ej ha kvar hushållningssällskapen bland de allmänna inrättningar som uppräknas i 1 § ställföreträdarlagen och i 1 § kommunaltjänstemannalagen. Jag kommer att följa ärendets fortsatta utveckling. Förslag till de lagändringar som kan komma att behövas kommer jag att anmäla för Kungl. Maj:t tidigast under hösten 1967.

Under återopande av vad jag anförde i det föregående och under fram-

hållande att hinder ej synes möta mot att ärendet behandlas under riksdagens höstsession hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att besluta

att för arbetstagare hos kommun eller annan allmän inrättning, som avses i lagen den 3 december 1965 (nr 576) om ställföreträdare för kommun vid vissa avtalsförhandlingar m. m., anställnings- eller arbetsvillkor som får bestämmas genom avtal skall från och med den 1 januari 1968 fastställas under medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer, om villkoret närmast före nämnda dag omfattats av övergångsbestämmelsen till lagen eller eljest reglerats genom bestämmelse som meddelats av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten